

דף קסא.

עין משפט א.

הו"מ סימן מד פעיף ה

ח. אם היה המחק בשטה אחת סמוך לשיטה האחרונה, והוא כשיעור שריר וקיים או יותר, אע"פ שחזר וקיימו פסול, שמא מחקו וכתב דבר שזיין, וחזר וקיים בריוח שבין הכתב והעדים, ^ד והוא שאין אויר שיטה, בין עדים לשטר.

עין משפט ב.ג.

אה"ע סימן קל פעיף יא

יא. יד. כשהעד חותם בגט צריך לכתוב שמו ושם אביו, כגון יוסף בן שמעון עד ^ה, ואם כתב יוסף עד, או בן שמעון עד, או יוסף בן יעקב בלי עד כשר ^י.

הגה: טו. אין העד חותם בשם חניכתו, ולא בשם רב או חכם, רק פלוני בן פלוני עד.

הגה: טז. אין מחתימין עד שאביו מומר, ובעינן לכתחילה בחתימה שיהיה מוקף גויל וכתובה תמה.

ד. דאם יש אויר שיטה כשר ולא חיישנן שמא הניחו אויר ב' שורות, והוסיף מה שרצה בשיטה אחת, ונשאר עוד שיטה אויר, והוא שמוחזקים שהעדים יודעים שאין משאירים ב' שיטין ריקים. וכתב הש"ך דה"ה בשאר מקומות שאומרים מסתמא העדים עשו כהוגן, דזה רק בהחזקו שיודעין, ועיין בבתרא ק"ס ע"ב ומסקנת הגמ' שם.

ה. והטעם דמוסיפין עד בגט ולא בשאר שטרות, משום דבגט הנוסח כולו הוא לשון הבעל לכן חותם שהוא עד, לא כן בשאר שטרות שהם לשון העדים, כ"כ הלבוש והביאו הב"ש. ועיין גמ' גיטין ל"ו ע"א, ובגמ' שם איתא שאמוראים היו חותמין בסימן, ויש לפרש שמלבד הסימן היה כתוב עד, אולם אין הכרח, שהעיקר שיהיה מפורסם שחתם לשם עדות, ולפ"ז חתימה בטביעת אצבע או בלועזית והעד מכיר הלשון והכתיבה כשר. ובכתובה שזה לשון עדים של אנן סהדי אין צריך שיכתבו עד בחתימתן.

ו. לפ"ז אם טעה או שינה בשם אביו או בשמו אין לפסול, אבל בשו"ת רש"ך כתב דדוקא טעה בשם אביו או לא כתב עד הוא דאינו פסול, אבל טעה בשמו או שינה בו פסול, כ"כ הב"ש.

דף קסא :

עין משפט א.

הו"מ סימן מר פעיף ה

עיינ לעיל דף קס : עין משפט ב

עין משפט ב.

הו"מ סימן מר פעיף א

א. צריך לחזור מענינו של השטר בשיטה האחרונה, ותיקנו כך בגלל שאין העדים יכולים לצמצם חתימתם סמוך לכתב, ויש לחשוש שמא הניחו בסוף כדי שיטה ריקה, וכתב המזייף שם מה שרצה, וכיון שתיקנו לחזור מענינו של שטר בשיטה האחרונה^ז אין למדים משיטה אחרונה.

ב. אם לא חזר מענינו בשיטה האחרונה^ח אין השטר נפסל בכך, ^ט אלא שאין למדים משיטה אחרונה. ומה שאין למדים משיטה האחרונה הוא רק במקום שיש חשש שמא זייף^י אבל אם השיטה האחרונה לחובת מוציא השטר, למדים ממנה דודאי לא זייף.

ז. ומה שאין למדים משיטה אחרונה היינו דבר חדש, או דבר שסותר לגמרי מה שלמעלה, אבל דבר שאינו סותר לגמרי ילמד הסתום מן המפורש, ואדרבא שיטה אחרונה עיקר כ"כ הב"י בשם הגהות מיימוניות. והש"ך בס"ק א' העיר על הב"י ודעתו שאין למדים בכל ענין. ועיין בתרא קס"א ע"ב וקס"ב בהא דרב עמרם הרחיק ב' שיטין, ורשב"ם שם. ומה שכותבים היום בשיטה אחרונה וקנינא מיניה ובכל השטר לא נזכר רק שאמר לעדים שיקנו ממנו ולא נזכר שנעשה הקנין רק בשיטה האחרונה מ"מ כיון שלא הוי כדבר חדש לגמרי למדין. והש"ך כתב דהוא מחלוקת הפוסקים. נתיבות ס"ק א'.

ח. הרמב"ן וכ"כ ה"ה בסוף הלכות מלוה ושכן דעת הרשב"א ודברי הרמב"ם מורים כן, וכ"כ הר"ן בפ"ק דגיטין ונ"י בשם ר"י הזקן ועוד.

ט. ודלא כנ"א שהביא הרמ"א שהוא הרא"ש ותוס' הסוברים כיון שלא נעשה כתקנת חז"ל כל השטר פסול אע"פ שאין טעם לפוסלו. ואם יש עוד רווח שיטה, כתב הסמ"ע אע"פ כן אין למדים משיטה אחרונה. והש"ך כתב דלהרמב"ן בכה"ג כשר.

י. נ"י בפ' ג"פ בשם הריטב"א, וכ"כ התוס' בדף קס"א.